

พระเถรเจ้าทูลถามว่า "ขอถวายพระพร พระองค์ทรงทราบอยู่หรือ
เดี๋ยวนี้เวลาเท่าไรแล้ว ?"

พระราชชาติรสบอกว่า "ทราบอยู่ เดียวนี้ประณมยามล่วงไปแล้วกำลัง
เป็นมัชฌิมยาม, เจ้าพนักงานตามคบสว่าง และสั่งให้ระโคมเตรสคัน, พวก
ข้าราชการจักกลับไปจากพระลาน."

พวกโยนกอมมาตย์กราบทูลว่า "ขอเดชะ ภิกษุรูปนี้เป็นบัณฑิตแท้."

พระราชชาติรสตอบว่า "เออ พนาย พระเถรเจ้าเป็นบัณฑิตแท้, ถ้า
อาจารย์จะฟังเป็นเหมือนท่าน และอันเตวาลิกจะฟังเป็นเหมือนเราไม่เข้าอันเต
วาลิกจะฟังเป็นบัณฑิตรู้ธรรมทั่วถึง."

พระราชาทรงพระปราโมทย์ ด้วยปัญหาพยากรณ์ของพระนาคเสนเถร
เจ้าแล้ว ทรงถวายผ้ากัมพลราคาแสนกระษาปณ์ให้ครองแล้ว ตรัสปวารณา
ว่า "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าจะแต่งภัตตาหารไว้
ถวายพระผู้เป็นเจ้าร้อยแปดภาค และสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เบียดกับปิยะอันมีในวังนี้
ข้าพเจ้าปวารณาด้วยสิ่งนั้น."

ก. "อย่าเลย ขอถวายพระพร อาตมภาพพอเลี้ยงชีพได้."

ข. "ข้าพเจ้าก็ทราบอยู่ว่า 'พระผู้เป็นเจ้าพอเลี้ยงชีพได้' ก็แต่ขอพระผู้
เป็นเจ้าจงรักษาตนด้วย, จงรักษาข้าพเจ้าไว้ด้วย; พระผู้เป็นเจ้าจะรักษาตน
อย่างไร: ความครหาของผู้อื่นจะฟังมีมาว่า 'พระนาคเสนกระทำมิลินทราชา
ให้เลื่อมใสได้แล้ว แต่ก็ไม่ได้อะไรสักหน่อย' ดังนี้, เหตุฉะนั้น ขอพระผู้เป็นเจ้า
จงรักษาตนให้พ้นปรปวาทอย่างนี้; พระผู้เป็นเจ้าจะรักษาข้าพเจ้าอย่างไร:
คำครหาของผู้อื่นจะฟังมีมาว่า 'มิลินทราชาเลื่อมใสแล้ว แต่หากกระทำอาการ
ของผู้เลื่อมใสไม่' ดังนี้, เหตุฉะนั้น ขอพระผู้เป็นเจ้าจงรักษาข้าพเจ้าให้พ้น
จากปรปวาทอย่างนี้."

ค. "ขอถวายพระพร อย่างนั้นเอาเป็นได้กัน."

ง. "มีอุปมาว่า ราชสีห์อันเป็นพญาเนื้อ แมต้อยขังอยู่ในกรงทอง ก็หัน
หน้าออกอย่างเดียว ฉันทใด, ถึงว่าข้าพเจ้าอยู่ครองเรือนก็จริง แต่ก็อยู่หันหน้า
ออกนอกเป็นนิตย์ ฉันทนั้น; ถ้าข้าพเจ้าจะฟังออกบวชบ้าง ก็คงจะมีชีวิตอยู่ได้"

ไม่นาน เพราะศัตรูของข้าพเจ้ามีมาก."

ลำดับนั้น พระนาคเสนผู้มีอายุ ครั้นถวายวิสัยนาปัญหาแก่พระเจ้ามิ
ลินท์เสร็จแล้ว ลุกจากอาสน์กลับไปสู่สังฆาราม. และเมื่อพระเถระเจ้าหลีกไป
แล้วไม่ช้า ท้าวเธอทรงพระอนุสรถึงปัญหาที่พระองค์ได้ตรัสถามแล้วเป็นอย่าง
ไร และพระเถระเจ้าถวายวิสัยนาแล้วเป็นอย่างไร. แต่นั้นทรงพระราชดำริเห็น
ว่า "พระองค์ตรัสถามชอบแล้วทุกข้อ และพระเถระเจ้าก็ได้ถวายวิสัยนาชอบ
แล้วทุกข้อ." ฝ่ายพระนาคเสนเถระเจ้า ก็คำนึงถึงและดำริเห็นเหมือนกันเช่น
นั้น. ครั้นล่วงราตรีนั้นแล้วถึงเวลาเช้า พระเถระเจ้าครองผ้าตามสมณวัตรแล้ว
ถือบาตรจีวรเข้าไปสู่พระราชานิเวศน์แห่งพระเจ้ามิลินท์ นั่งบนอาสน์ที่แต่ง
ถวาย. ขณะนั้น ท้าวเธอถวายนมัสการแก่พระเถระเจ้าแล้ว เสด็จพระประทับ ณ
ที่สมควรแห่งหนึ่งแล้ว ตรัสแก่พระเถระเจ้าว่า "ขอพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าได้ดำริเห็น
ว่า ข้าพเจ้าดีใจว่า ได้ถามปัญหาแก่พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าแล้วนอนหลับตลอดราตรี
ซึ่งยังเหลืออยู่นั้น, ขอพระเป็นผู้เจ้าของข้าพเจ้าได้เห็นดังนี้เลย; ข้าพเจ้าได้คำนึงถึง
ปัญหาที่ข้าพเจ้าได้ถามเป็นอย่างไร และพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าได้วิสัยนาแล้วเป็น
อย่างไร ตลอดราตรีซึ่งยังเหลืออยู่นั้น; เห็นว่าข้าพเจ้าได้ถามชอบแล้วทุกข้อ
และพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าก็ได้วิสัยนาชอบแล้วทุกข้อ." แม้พระเถระเจ้าก็ถวายพระพร
ว่า "ขอถวายพระพร ขอพระองค์อย่าได้ทรงพระราชดำริเห็นว่า 'อาตมภาพดี
ใจว่า ได้ถวายวิสัยนาปัญหาแก่พระองค์แล้ว กระทำราตรีซึ่งยังเหลืออยู่นั้นให้
ล่วงไปด้วยความโสมนัสนั้น, ขอพระองค์อย่าได้ทรงเห็นดั่งนั้นเลย' อาตมภาพ
ก็ได้คำนึงถึงปัญหาที่พระองค์ได้ตรัสถามเป็นอย่างไร และอาตมภาพได้ถวาย
วิสัยนาเป็นอย่างไร ตลอดราตรีซึ่งยังเหลืออยู่นั้น; เห็นว่าพระองค์ตรัสถาม
ชอบแล้วทุกข้อ และอาตมภาพก็ได้ถวายวิสัยนาชอบแล้วทุกข้อ เหมือนกัน."
พระมหานาคทั้งสองนั้นต่างอนุโมทนาสุภาสิตของกันและกัน ด้วยประการ
ฉะนี้แล.

ปัจฉาวิสัยนา มิลินทปัญหา จบ.